

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНО ВЪНШНО ОЦЕНЯВАНЕ
ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА – VII клас, 15 юни 2020 година

ВАРИАНТ 1

ПЪРВА ЧАСТ (60 минути)

Отговорите на задачите от 1. до 25. включително отбелязвайте в листа за отговори.

Прочетете текста, запознайте се със съдържанието на таблицата и изпълнете от 1. до 16. задача включително.

Експозицията „Златните и сребърните монети на Княжество България и Третото българско царство“ представя уникална сбирка от български монети, сечени и пуснати в обращение в периода 1882 – 1937 г.

През 1880 г. в Княжество България се приема Закон за правото на сечене на монети, с който се създава националната парична единица на държавата (лев). Година по-късно се сечат първите медни монети, през 1882 г. – сребърни, а през 1894 г. се появяват и златните. В същото време присъединяването на Княжество България към Латинския монетарен съюз и приемането на френския наполеон като общовалидна европейска валута насърчават развитието на търговията, пътуванията, образованието на българите в страните от Съюза.

Първите български монети се сечат първоначално в Англия, по-късно в Русия, а след това в Австро-Унгария. Макар гравьорите да са французи и австрийци, те умело изобразяват върху монетите символи от българската история. Най-разпространените са християнският кръст в различни варианти, лъвът като символ на могъщество и сила, розата, българският трибагреник.

Някои монети в експозицията силно привличат вниманието на посетителите. Един от най-интересните експонати е монетата от 50 стотинки – част от емисията монети от 1916 г. Тази емисия е последната, в която се сечат сребърни и златни монети от 1 и 2 лева. Българската народна банка ги задържа в обращение едва до 1918 г. По силата на Ньойския договор страната ни трябва да изплати репарации на съседни държави и правителството се принуждава да изтегли от обращение всички изработени сребърни монети, да ги претопи и да предаде благородния метал като обезщетение на Сърбия и Гърция. От емисията от 1916 г. **са останали** само 7 – 8 монети и това е обстоятелството, което ги прави обект на непрекъснати опити за фалшифициране.

<i>Емисия (пускане в обращение)</i>	1916 г.
<i>Номинална стойност</i>	50 стотинки
<i>Метал</i>	Сребро
<i>Тегло</i>	2,5 грама
<i>Диаметър</i>	18 мм
<i>Тираж</i>	4 562 051
<i>Художествен проект</i>	Рудолф Маршал
<i>Място на отсичане</i>	Виена, Австро-Унгария

1. В текста се съдържа информация за:

- А) търговията с български сребърни и златни монети в Княжество България
- Б) представянето на български сребърни и златни монети в експозицията
- В) технологията на сечене на сребърни и златни монети в някои държави
- Г) изкупуването на български сребърни и златни монети от правителството

2. Кое твърдение е вярно според текста?

- А) Законът за правото на сечене на монети позволява сеченето на наполеони у нас.
- Б) Българската народна банка започва сеченето на сребърни и златни монети след 1918 г.
- В) Чужденци изобразяват символи от родната ни история върху български монети.
- Г) Българските монети се секат най-напред в Русия, а след това и в други държави.

3. Защо според текста монетите от емисията от 1916 г. са обект на непрекъснати опити за фалшифициране?

- А) Изработени са от сребро и злато.
- Б) Отсечени са в Австро-Унгария.
- В) Техните гравьори са чужденци.
- Г) Оцелелите монети са малко.

4. Коя информация от текста е подкрепена с данни от таблицата?

- А) Монетите от емисията от 1916 г. се задържат в обращение едва две години.
- Б) В емисията от 1916 г. се секат и монети с номинална стойност под 1 лев.
- В) Сребърни и златни монети от 1 и от 2 лева се секат за последен път през 1916 г.
- Г) След изтеглянето от обращение монетите от емисия 1916 г. са претопени.

5. Коя информация за монетите от 1916 г. присъства и в текста, и в таблицата?

- А) за метала на монетите
- Б) за тиража на монетите
- В) за размера на монетите
- Г) за теглото на монетите

6. Кое твърдение е вярно за връзката между текста и таблицата?

- А) Таблицата опровергава информацията от четвъртия абзац на текста.
- Б) Таблицата анализира информацията от третия абзац на текста.
- В) Таблицата оспорва информацията от втория абзац на текста.
- Г) Таблицата допълва информацията от четвъртия абзац на текста.

7. В кой ред е посочен синоним на думата *фалшифициране*, употребена в текста?

- А) осъществяване
- Б) изобразяване
- В) подправяне
- Г) изработване

8. Какво е подчертаното местоимение *тази*, употребено в четвъртия абзац на текста?

- А) лично местоимение
- Б) притежателно местоимение
- В) показателно местоимение
- Г) относително местоимение

9. В кое време е глаголната формата *са останали*, употребена в четвъртия абзац на текста?

- А) минало предварително време
- Б) минало неопределено време
- В) минало свършено време
- Г) минало несвършено време

10. В кой ред посочената дума НЕ е причастие?

- А) сечени
- Б) пуснати
- В) забележителни
- Г) изработени

11. В кой ред са изброени само предлози?

- А) едва, върху, това
- Б) между, със, да
- В) през, на, към
- Г) след, от, ги

12. Кое твърдение НЕ е вярно за подчертаното изречение в текста?

В същото време присъединяването на Княжество България към Латинския монетарен съюз и приемането на френския наполеон като общовалидна европейска валута насърчават развитието на търговията, пътуванията, образованието на българите в страните от Съюза.

- А) Съдържа обособени части.
- Б) Съдържа еднородни части.
- В) Съдържа едно сказуемо.
- Г) Съдържа два подлога.

13. Запишете в листа за отговори степенуваното наречие, употребено в третия абзац на текста.

14. Запишете в листа за отговори САМО ДВЕТЕ относителни местоимения, употребени в четвъртия абзац на текста.

15. Препишете в листа за отговори думите *френския* и *развитието*, употребени в подчертаното изречение в текста, и срещу всяка от тях запишете каква второстепенна част в изречението е.

16. Разгледайте изображението, на което е представена една от страните на българска монета. Като имате предвид информацията в текста, запишете в листа за отговори ТРИ елемента от изображението, които дават основание да се твърди, че е възможно тази монета да е част от експозицията.

17. Препишете текста, като поправите допуснатите 14 (четирнадесет) грешки – правописни, пунктуационни и при членуване.

Рекламата е сретство за въздействие и се изследва от широк кръг специалисти. Езика на савременната реклама, отразява начинът ни на общуване, като същевременно налага тенденции, които се проявяват във всекидневното говорене. Макар най често да превличат вниманието ни с своите изображения, рекламите са предимно послания, изръзени словестно.

18. Кое твърдение е вярно за главата „Представлението“ от „Под игото“?

- А) Ролята на Геновева в пиесата се изпълнява от Викентий.
- Б) Представлението е с безплатен вход за посетителите.
- В) Пиесата се представя в новопостроената сграда на театъра.
- Г) Всички роли в пиесата се изпълняват от мъже.

19. Следната характеристика: „Балканските орли стоеха в клетка. Героите бяха сега кокошари. Един нов и гладен пролетариат, съставен от подвизи, дрипи и слава“ се отнася за:

- А) братчетата на Гаврош
- Б) хъшовете в Браила
- В) опълченците на Шипка
- Г) Ботевите четници

20. Към какво се стреми юнакът във „Вятър ечи, Балкан стене“?

- А) Да утеши българите в робската им участ.
- Б) Да призове на помощ славянските народи.
- В) Да пробуди своите братя от робския им сън.
- Г) Да потърси прошка от поробения народ.

21. Кое е общото между Еню от разказа „Серафим“ и отец Евтимий от разказа „Една българка“ в отношението им към човек, нуждаещ се от помощ?

- А) готовността да помогнат
- Б) липсата на съпричастност
- В) проявата на съчувствие
- Г) желанието да утешават

22. Кое твърдение НЕ е вярно?

- А) В „Братчетата на Гаврош“ се разкрива социалното неравенство в големия град.
- Б) В „Една българка“ се утвърждава достойният човешки избор на една обикновена жена.
- В) В „Българският език“ се защитават красотата и творческата мощ на родното слово.
- Г) В „Хубава си, моя горо“ гората се представя като закрилница на непокорните българи.

23. Коя творба се свързва с понятието *ода*?

- А) „Опълченците на Шипка“
- Б) „Вятър ечи, Балкан стене“
- В) „На прощаване в 1868 г.“
- Г) „Стани, стани, юнак балкански“

24. В листа за отговори срещу всяка буква в таблицата запишете името на героя от творба, изучена в VI или в VII клас, за когото се отнася съответната характеристика.

- А) Момък, който под влиянието на чутото от другарите си преминава през съмнения и терзания и осмисля значението на съпругеската близост.
- Б) Беден, скромен и чудноват, но отзивчив, щедър, благороден и състрадателен човек, който дава пари на непознат, изпаднал в беда.
- В) Човек, който проявява решителност и самообладание, като преминава замръзалия Дунав, за да изпълни важна за родината мисия.
- Г) Човек, който е призван да бъде духовна опора на християните, но завладян от робския страх, се проявява като егоист.

25. Запишете в текст от 3 – 4 изречения какво внушават стиховете от Ботевата творба „На прощаване в 1868 г.“:

*като брата си ще станат –
силно да любят и мразят...*

**Дидактическа задача: Прочетете текста и го преразкажете
подробно от името на Досьо**

ИЗ „ЗАДАЧА С МНОГО НЕИЗВЕСТНИ“ – БРАТЯ МОРМАРЕВИ
(5. Когато триъгълникът не е тъпоъгълен)

Досьо излезе умърлушен от лекарския кабинет. Биеше първият звънец и децата се прибираха по стаите. Нямахме време дори да прескочим зад ъгъла, където го чакаха Живко и Патри. Беше го яд, че точно него разобличиха. Знаеше, че само той може да извърши правилно оглед на мястото, да провери педя по педя всяко парче земя. Знаеше също, че там, където има престъпление, има и следи, а има ли следи, то следите остават. [...]

Но знаеше също, че нито Патри, нито Живко притежаваха това качество, още по-малко знанията му по криминалистика. Все пак Досьо реши, че не всичко е загубено. Трябваше да намери изход! Мозъкът му заработи бързо. Да избяга? Глупости, отхвърли Досьо тази възможност. След цялата история с лекаря бягството можеше да доведе до лоши последици. Пък и да си избягал, значи направо да си виновен. Виж, ако те изгонят? Точно така, ето правилното решение. Трябва да го изгонят. Но как да стане това най-лесно и най-бързо?

[...]

Огледа се и видя, че от дъното на коридора идва учителят Коста Русев. Висок, около петдесетгодишен мъж, той имаше прошарени коси и нещо величествено в походката. В едната си ръка държеше дневник, в другата — голям дървен пергел и триъгълник. Досьо се страхуваше от Русев, но нямаше как, трябваше да направи нещо неприлично, за да бъде изгонен. Мозъкът му отново заработи като кибернетична машина и даде за миг отговор на поставената задача. Отиде веднага до най-близката врата, извади тебешира, с който си беше натрил езика, и започна да пише:

Триъгълникът...

Чувстваше приближавашите се стъпки на учителя, долови и учудения и уплашен поглед на дежурния ученик, който искаше да го предупреди за надвисващата над главата му опасност. Планът на Досьо беше да напише „Триъгълникът е кръгъл...“ и нещо обидно

след това, но не много обидно, защото все пак... Не успя обаче да намисли точно какво, тъй като строгият глас на учителя го прекъсна:

– Браво бе!

Досьо се обърна рязко и застана мирно. Направи се на изненадан и уплашен.

– Триъгълникът значи е кръгъл. Браво! – повтори учителят.

На него, разбира се, и през ум не му минаваше, че Досьо счита, че триъгълникът е кръгъл. Той много добре знаеше, че Досьо иска да го ядоса, но не разбираше защо.

– Я кажи колко вида триъгълници знаеш? – попита той. [...]

Досьо знаеше колко вида триъгълници има, но си мълчеше.

[...]

– Дай си бележника!

Досьо го подаде с готовност и надежда.

– Триъгълникът не може да бъде кръгъл, моето момче – каза Русев. Досьо помисли, че е успял. Щом учителят се обърнесе към някого с „моето момче“, следваше изгонване.

– Кръгла може да бъде двойката. Точно една кръгла двойка ти пиша, за да разбереш, че има и тъпоъгълни триъгълници. Можеш да се гордееш, че си първият ученик, изпитан в коридора. Марш сега в клас! – подаде му той бележника.

Досьо тръгна с наведена глава към класната стая. Биеше вторият звънец. Зърна малкия без домашното по математика. С чанта в ръка и озъртайки се плахо, детето се отправяше към стълбището.

– Къде бе, тебешир? – попита го Досьо и в гласа му се чувствуваше злоба, сякаш малкият бе виновен за всичко.

– Аз, такова – измънка малкият, – казах, че кракът ми е изкълчен — и си тръгна, като започна силно да накуцва.

А Досьо влезе в клас. Мислеше за Живко и Патри, които напразно го чакаха.